

Nr 186

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående godkännande av konventionerna inom OEEC om säkerhetskontroll på atomenergiens område och om ett bolag för behandling av atombränsle; given Stockholms slott den 20 november 1959.

Kungl. Maj:t vill härmed, under hänvisning till bilagda utdrag ur statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

Östen Undén

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att två den 20 december 1957 undertecknade konventioner mellan medlemsländer i Organisationen för europeiskt ekonomiskt samarbete om säkerhetskontroll på atomenergiens område respektive om ett bolag för behandling av atombränsle får ratificeras.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet å Stockholms slott den 20 november 1959.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler ministern för utrikes ärendena *frågan om ratifikation av två konventioner mellan medlemsländer i OEEC om säkerhetskontroll på atomenergiens område respektive om ett bolag (Eurochemic) för behandling av atombränsle och anför följande.*

Med skrivelse nr 136 den 21 mars 1958 anmälde riksdagen för Kungl. Maj:t, att den beslutat bifalla proposition nr 58 år 1958 angående godkännande av en konvention mellan medlemsländerna i Organisationen för europeiskt ekonomiskt samarbete (OEEC) om upprättande av säkerhetskontroll på atomenergiens område. Med skrivelse nr 162 den 28 mars 1958 meddelades vidare, att riksdagen beslutat bifalla proposition nr 59 år 1958 angående godkännande av en konvention mellan vissa medlemsländer i OEEC om upprättande av ett europeiskt bolag för kemisk behandling av bestrålat atombränsle. Besluten innebar, att Kungl. Maj:t under viss i båda propositionerna angiven förutsättning ägde ratificera konventionerna. Förutsättningen var, att en godtagbar överenskommelse skulle föreligga mellan OEEC och den av Belgien, Frankrike, Italien, Luxemburg, Nederländerna och Västtyskland upprättade Europeiska atomenergigemenskapen (Euratom) om sättet för tillämpning inom de sex ländernas områden av förstnämnda konventions bestämmelser.

Båda konventionerna undertecknades den 20 december 1957. Konventionen om upprättande av säkerhetskontroll på atomenergiens område (kontrollkonventionen) har till huvudsyfte att skapa garanti för att internationellt samarbete inom OEEC:s ram i fråga om atomenergiens utnyttjande icke skall tjäna något militärt ändamål. Det i konventionen förutsedda kontrollsystemet står i principiell överensstämmelse med vad som fastställts i fråga om andra internationella organ med uppgift att främja atomenergiens fredliga utnyttjande och med vad som gäller enligt viktigare leverantörländers bilaterala överenskommelser i enahanda syfte.

Konventionen om upprättande av ett europeiskt bolag, kallat Eurochemic, för kemisk behandling av bestrålat atombränsle undertecknades nämnda

dag av tolv av OEEC:s medlemsländer, däribland Sverige. Eurochemic-konventionen har till syfte att få till stånd internationellt samarbete på ett för det svenska atomenergiprogrammet viktigt område.

För innehållet i de båda konventionerna jämte bilagor har närmare redogjorts i nyssnämnda propositioner, nr:ris 58 och 59 år 1959, till vilka jag ber att få hänvisa.

Enligt såväl kontrollkonventionen som Eurochemic-konventionen skall Eurochemic-anläggningen och dess produkter i kontrollavseende vara underkastad förstnämnda konventions bestämmelser. Dessa bestämmelser skall enligt kontrollkonventionen på de sex Euratomländernas områden i princip administreras av Euratoms kontrollorgan och på övriga OEEC-länders områden direkt av OEEC:s kontrollorgan. Närmare regler för utövande av åt Euratom sålunda anförtrodda funktioner skall enligt kontrollkonventionen fastställas i en särskild överenskommelse mellan OEEC och Euratom. Denna överenskommelse har ännu ej kommit till stånd, och det för OEEC-området såsom helhet upprättade kontrollsystemet företer därför alltjämt en teoretisk ofullständighet. Något faktiskt behov av kontroll kommer å andra sidan icke att föreligga tidigare än år 1963, då Eurochemic-anläggningen beräknas vara i stånd att framställa material, som kan kräva kontroll. Framhållas bör även, att Euratomländerna liksom övriga OEEC-länder redan genom anslutning till kontrollkonventionen godtagit, att atomenergisamarbete inom OEEC:s ram icke skall tjäna militära syften.

Kungl. Maj:t har vid avlåtandet av propositioner till riksdagen om godkännande av kontroll- och Eurochemic-konventionerna förklarat sig ämna låta ratifikationerna därav anstå, tills den nämnda överenskommelsen mellan OEEC och Euratom föreläge. Det främsta skälet till denna avvaktande hållning kan sägas numera ha bortfallit, sedan Euratoms olika organ upprättats, och denna sexmaktsorganisation vidare slutit överenskommelser med tre utanförstående leverantörländer, nämligen Förenta Staterna, Storbritannien och Canada, jämlikt vilka Euratom skall inom sitt område utöva kontrollfunktioner med avseende på material och utrustning, som inom ramen för överenskommelserna utlämnas från nämnda länder.

Vidare har såväl kontroll- som Eurochemic-konventionen numera trätt i kraft för de länder, som ratificerat konventionerna. Vissa olägenheter i samband med svensk medverkan i OEEC:s atomenergiverksamhet befaras uppstå därigenom, att Sverige icke ratificerat vare sig kontrollkonventionen, som äger tillämpning på all dylik verksamhet — låt vara att faktisk kontroll icke påkallas förrän om några år — eller Eurochemic-konventionen, som jämte kontrollkonventionen reglerar en viktig gren av verksamheten. Särskilt påtagliga blir dessa olägenheter i fråga om det fortsatta arbetet på Eurochemic-anläggningens utformning, där svenskt deltagande helt kan äventyras, såvida Sverige icke senast under januari månad 1960 verkställt ratifikation. Vad kontrollkonventionen beträffar, är det önskvärt att svenska regeringen får samma möjligheter som övriga OEEC-länders regeringar att påverka den tekniska utformningen av den i konventionen förutsedda kon-

trollen. Jag finner därför, att ratifikation av de båda konventionerna bör ske snarast möjligt.

Under återopande av det anförda får jag hemställa,

att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att samtycka till att konventionerna den 20 december 1957 om upprättande av säkerhetskontroll på atomenergiens område samt om upprättande av ett europeiskt bolag för kemisk behandling av bestrålat atombränsle må ratificeras, oaktat vid tidigare godkännande angiven förutsättning för ratifikation ej inträtt.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdna hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

A. Helleryd